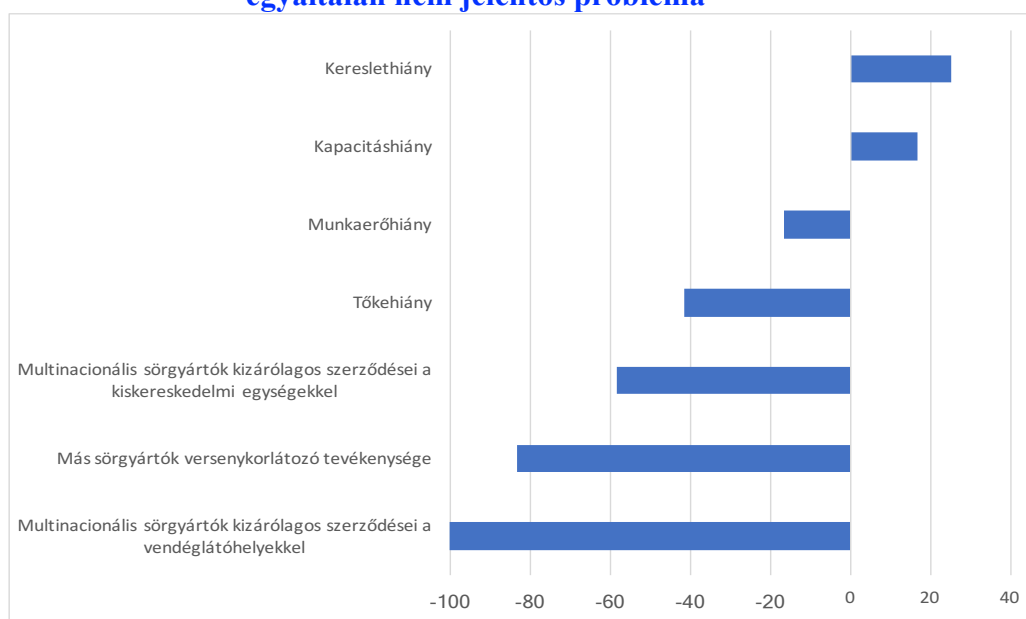

6000 új munkahely is létre jöhetne a kézműves sör gyártók támogatásával

A GKI Gazdaságkutató Zrt. 2017 decemberében a legnagyobb kisüzemi sör gyártókkal interjút készített. A kisüzemi sörfőzdek növekedése az utóbbi években gyorsult, ám számos akadály nehezíti helyzetüket. Kutatásunk és elemzésünk során az alábbi fő megállapításokat tettük:

- 1) 2017-ben a kisüzemi sörértékesítés jelentősen nőtt, ám az összesített nettó árbevétel továbbra is minimális, alig több mint teljes sörpiac 2%-a. Az értékesített magyarországi kisüzemi sörök esetében piacvezető a Csíki Sör, amely 2017-ben a teljes magyarországi kisüzemi sörpiac értékesítésének 35%-át adta. A fennmaradó részen néhány import márka mellett közel 60 sörfőzde osztozik.
- 2) Annak ellenére, hogy a hazai kisüzemek a hazai gyártás nettó árbevételének 2%-át adják, foglalkoztatási hatásuk jelentős: a teljes söripari foglalkoztatás megközelítőleg 10%-a hozzájuk köthető. A mutatók alapján jelentős munkahelyteremtési potenciál feltételezhető a kisüzemek további fejlődése esetén.
- 3) **A megkérdezett kisüzemek jövőbeli növekedésük két legfontosabb akadályaként nem gazdasági, hanem alapvetően jogi tényezőket ítélték a legjelentősebbnek:** a multinacionális vállalatok **kizárólagos szerződéseit** a sörcsapokra, illetve a multinacionális vállalatok szerződéseit a **kiskereskedelmi egységekkel**. **Valamennyi megkérdezett kisüzem termelésbővítésbe kezdene, ha megszűnnének a multinacionális cégek kizárólagos szerződesei a vendéglátó egységekkel, illetve megszűnne más gyártók versenykorlátozó tevékenysége.** A felmérésünk alapján a kisüzemek növekedése a jelen piacon jogi tényezőkkel korlátozott, és ezek a válaszok versenyjogilag is igen aggályos piaci körülményekről tanúskodnak a sörpiacon. A Gazdasági Versenyhivatal korábban már foglalkozott ezzel a témával, s hasonló aggályokat fogalmazott meg.

A kisüzemi sörgyártók által jelzett legfőbb problémák (-100-jelentős probléma, +100-egyáltalán nem jelentős probléma)

Forrás: GKI

- 4) Egy szimuláció alapján kiemelkedően pozitív makrogazdasági hatások mutathatóak ki, amennyiben a kisüzemek növekedésben rejlő gazdasági potenciál érvényre jut. A modell szerint a magyarországi kisüzemek megközelítőleg 6 ezer új munkahelyet hozhatnak létre a következő években és a magyar állam adóbevétele éves szinten 5 milliárd forinttal nőhet,

annak ellenére, hogy a kisüzemek kedvezményes jövedéki adót fizetnek. Természetesen az új munkahelyeknek további pozitív hatásuk is van, ezt azonban jelen modellünkben nem vizsgáltuk.

A részletes tanulmány a következő oldaltól olvasható.

GKI Gazdaságkutató Zrt.

**A kézműves sörpiac
helyzete és lehetőségei
Magyarországon**

2017. december 15.

GKI Gazdaságkutató Zrt.

1092 Budapest, Ráday u. 42-44.

1461 Budapest, Pf. 232.

[http:// www.gki.hu](http://www.gki.hu)

Tel: 318-1284; 266-2088

Fax: 318-4023; 266-2118

gki@gki.hu

Készítették:

Molnár László

Tátrai Márk

Szerkesztette:

Molnár László

© GKI Gazdaságkutató Zrt.

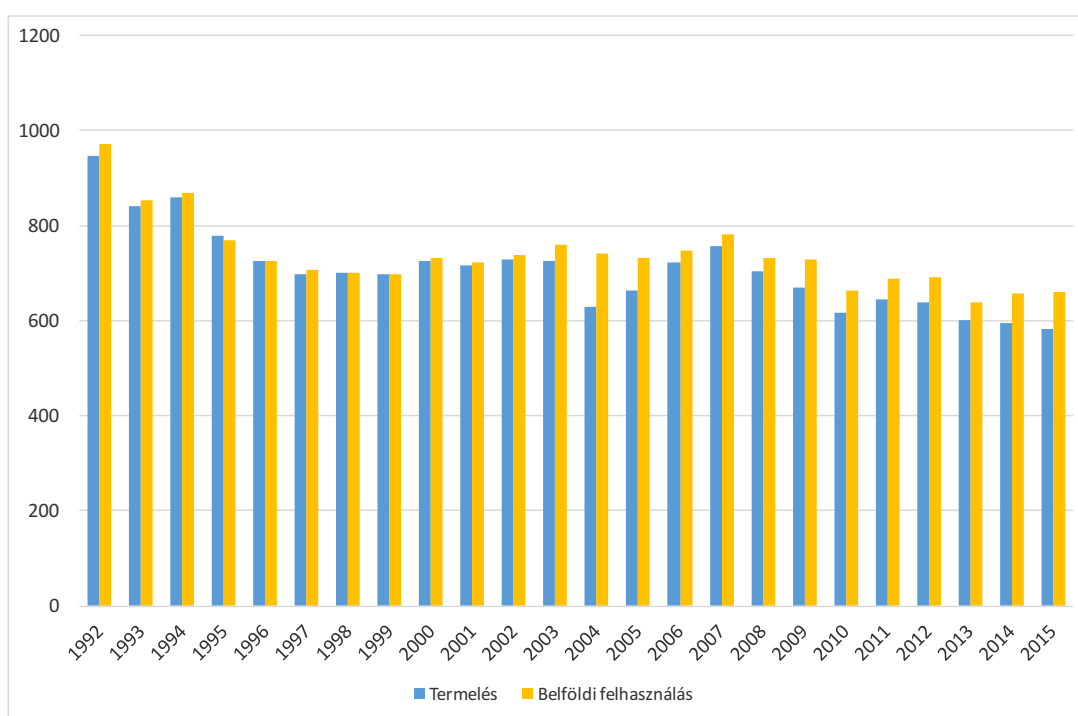
A tanulmánynak vagy részeinek bármely módon való sokszorosítása tilos.

A tanulmány megállapításai csak a forrás megjelölésével idézhetők.

A hazai sörpiac helyzete

A hazai sörfogyasztás az utóbbi években stagnált a KSH adatai szerint. A hazai termelők egyre többféle „licenc-sört” gyártanak, magas az import, emellett egyre több kézműves sörfőzde lép be a piacra, színesítve a kínálatot. Az elmúlt hónapok során nagy sajtóvisszhangot keltett a Heineken és a Csíki Sör közötti „harc”. A kedélyek mára lenyugodtak, így érdemes tárgyilagosan megvizsgálni, hogy miként alakult az elmúlt években a magyar sörpiac.

A hazai sörtermelés és felhasználás (millió liter), 1992-2015

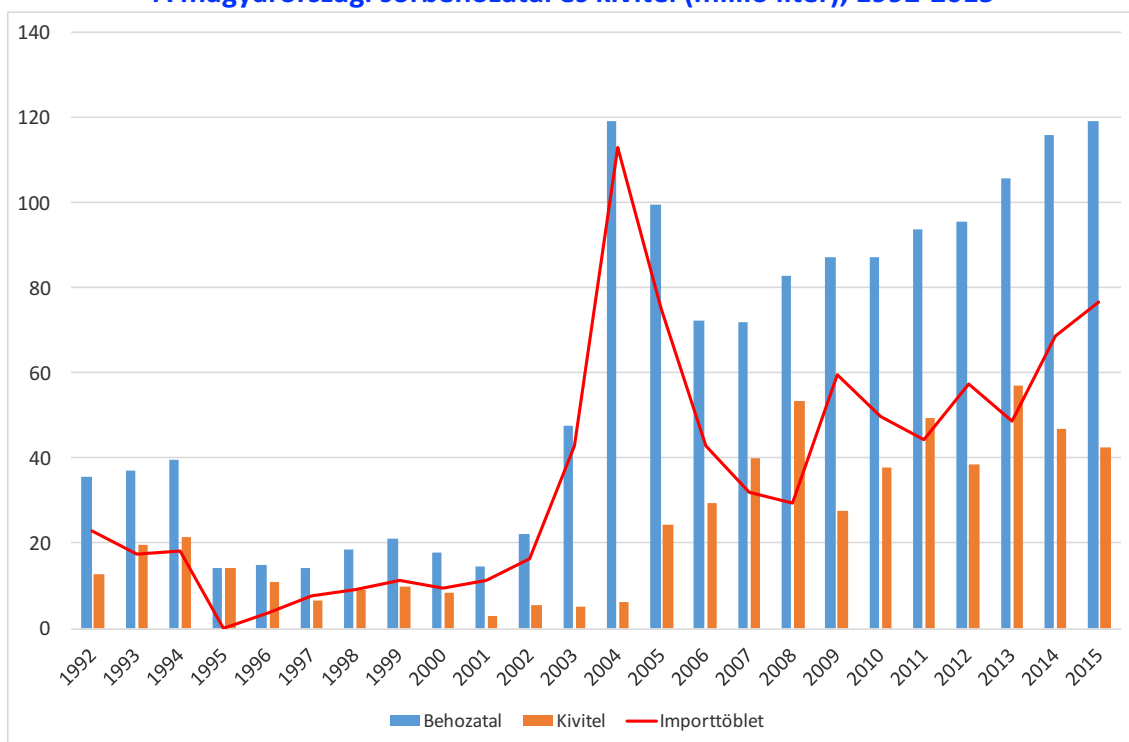

Forrás: KSH

A hazai sörtermelés – amely a rendszerváltást követően 2013-ig kisebb hullámmal fokozatosan mérséklődött, 2014-15-ben már stagnált a piac. A sörgyárak adatai alapján 2016-ban 6 millió hektoliter sört főztek a nagyüzemekben, ami 2,5%-os emelkedés 2015-höz képest. Ennek oka a 40%-kal megrugó export volt. A hazai sörpiac bővülését akadályozza az egészséges életmód terjedése is.

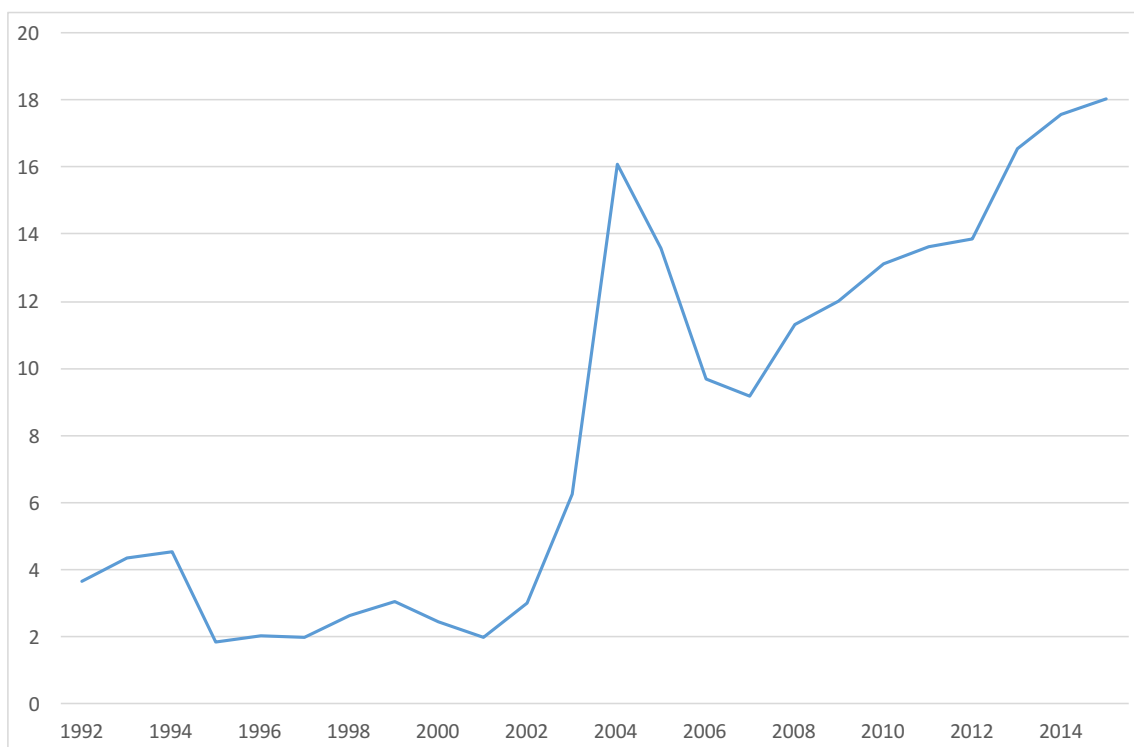
Az import nagyságrendje sokkal nagyobb az exporténál, s itt is emelkedő trend figyelhető meg. A rendszerváltást követően a behozatal és a kivitel is mérséklődött, azonban a két mutató közötti rés egyre nagyobb lett. Vagyis a magyar gyártású sör ugyan növelni tudta vonzerejét külföldön, de Magyarországon továbbra is jelentős és növekvő szerepe van az importnak.

A magyarországi sörbehozatal és kivitel (millió liter), 1992-2015

Forrás: KSH

Az importsör aránya a hazai fogyasztásban, 1992-2015 (%)

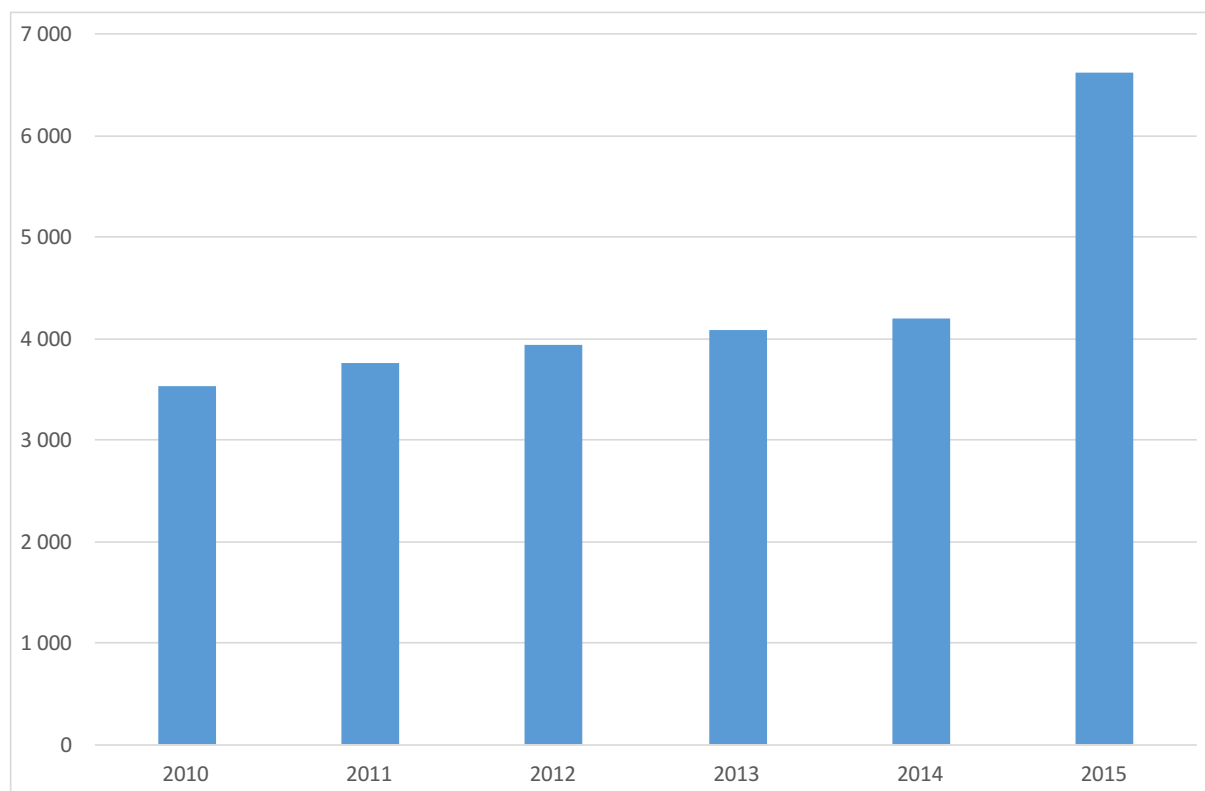
Forrás: KSH adatok alapján GKI számítás

Az ezredforduló óta a hazai sörfogyasztás csökkenése úgy ment végbe, hogy eközben nőtt a behozatal, ami azt mutatja, hogy a hazai gyártású sörök piaci részesedése mérséklődött. Ez

többek között az olcsó sörök - diszkontláncok terjedésével - növekvő részarányának a következménye. Emellett bővül a prémium minőségű sörök behozatala is, ezek részaránya azonban csekély. A multinacionális, nálunk is gyártó vállalatok jól működő értékesítési hálózatot alakítottak ki (hosszú távú, kizárólagosságot tartalmazó szerződések), emiatt **a telített piacra nehéz új szereplőnek belépnie, ezt az erős árverseny is megnehezíti.** Egyes sörgyárak új termékként ízesített, vagy kisszériás sörökkel próbálnak versenyelőnyt elérni. Ez elméletben lehetőséget teremt a hazai kézműves sörök számára is, ennek azonban többek között a fogyasztók fizetőképes kereslete, érzékenysége, s ennek méretgazdaságossági következményei is határt szabnak.

Az **egy főre jutó, forintban mért sörfogyasztásban** növekedő tendencia figyelhető meg a 2010-2015-ös időszakot vizsgálva. 2010-től kezdődően egyenletes emelkedés ment végbe egészen 2014-ig, melynek során 3500 forintról 4000 forint fölé nőtt az egyéni fogyasztás mértéke. Ezt követően 2015-ben jelentősebb ugrás következett, elérve a közel 7000 forintos csúcspontot. Ez magában hordozhatja a minőségi, kézműves sörök térnyerését is.

Az egy főre jutó sörfogyasztás, 2010-2015 (forint)

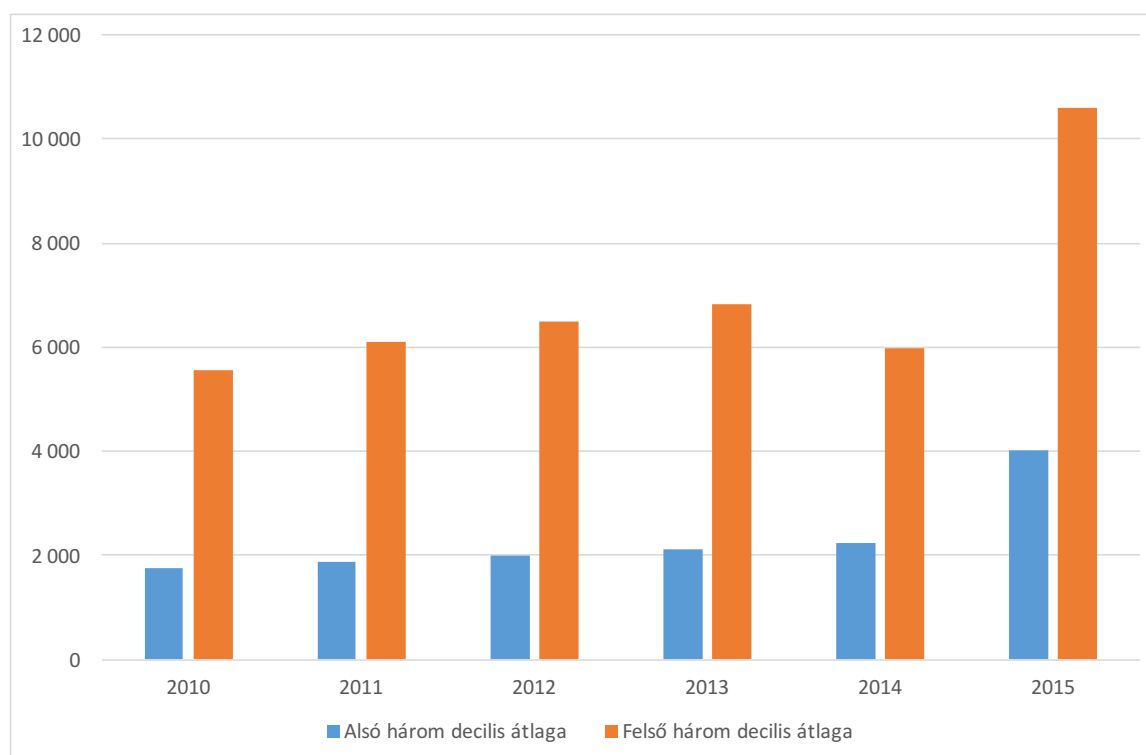

Forrás: KSH

Az egy főre jutó sörfogyasztást a **jövedelmi tizedek szerint** is megvizsgáltuk. Az alsó három jövedelmi decilis tekintetében enyhe növekvő tendencia figyelhető meg az évek során. Az időszak eleji 2000 forint alatti értékről az egy főre jutó sörfogyasztás az időszak végére közel

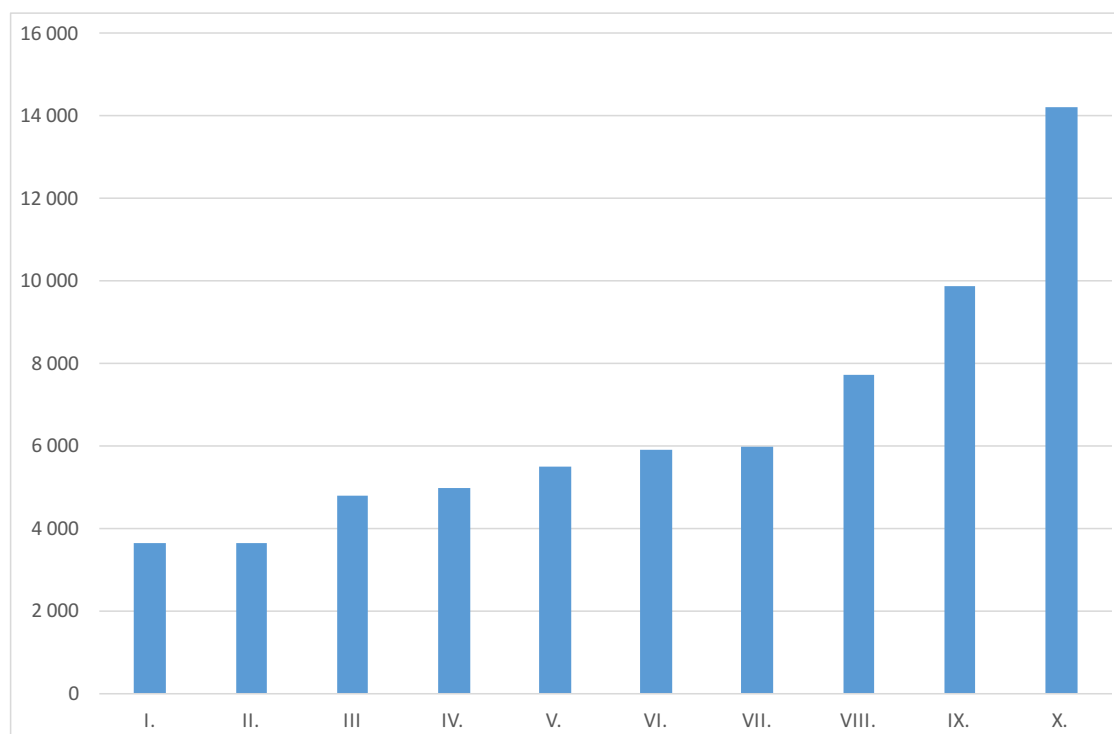
duplájára nőtt. **A felső 3 jövedelmi tized** esetében is hasonló tendencia rajzolódik ki (a 2014-es visszaesést kivéve). 2010-ben e szegmensben az egyéni sörfogyasztás 6000 forint alatt volt, azonban az **2015-re már a 11 000 forintot közelítette**. A két jövedelmi kategória között az lehet az eltérés, hogy míg az alacsonyabb jövedelemmel rendelkezők egy része az alsó kategóriás sörök helyett alsó-közép vagy közép kategóriás söröket kezdett el vásárolni, addig **a felső három jövedelmi decilisbe tartozók egy része a prémium, kézműves sörökre térhetett át**. Ezek mellett természetesen a jövedelmek növekedése (a sörfogyasztás luxustermék jellege miatt) és a kedvező időjárás (a kánikulai napok száma) eredményezhetett fogyasztásnövekedést.

Az egy főre jutó sörfogyasztás átlaga az alsó és felső három jövedelmi tizedben, 2010-2015 (forint)

Forrás: KSH

Az egy főre jutó sörfogyasztás jövedelmi tizedenként, 2015 (forint)

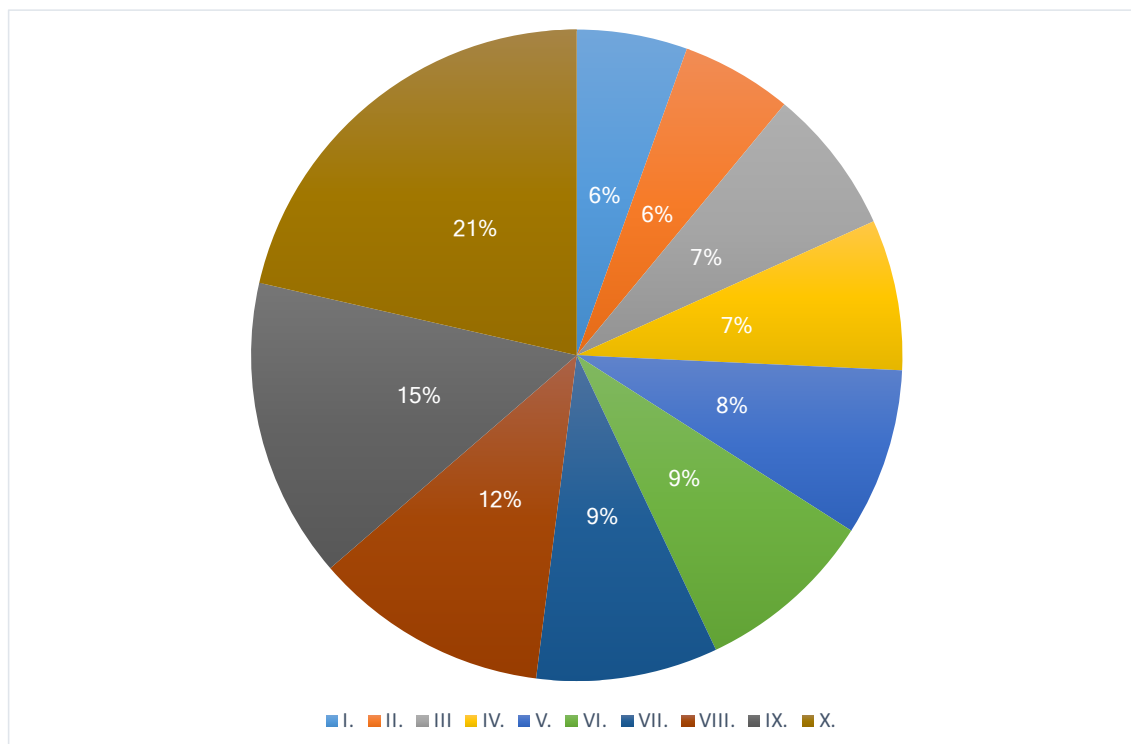

Forrás: KSH

Az egy főre jutó sörfogyasztás az egyes jövedelmi tizedeknél jelentő eltérést mutat. Általánosságban azonban megfogalmazható, hogy **minél magasabb a jövedelmi státusza valakinek, annál nagyobb értékben vásárol sört**. A kevésbé tehetőseknél ez az érték 4000 forint alatti, míg a legtehetősebbek 14 000 forint felett költenek erre a szeszesitalra. Jelentősebb ugrás a nyolcadik jövedelmi decilisbe tartozóknál látható, ahol az eggyel alacsonyabb decilisbe tartozókhöz képest átlagosan 2000 forint eltérés van. **Az emelkedés oka valószínűsíthetően a prémium márkák vásárlására, s nem a fogyasztott mennyiség növekedésére vezethető vissza.**

Mivel az egyes tizedekben igen jelentős az eltérés a sörfogyasztásra költött összegekben, ezért a piacra gyakorolt hatásuk is különböző. A legfelső jövedelmi tized a teljes fogyasztás 21%-át, a következő tized pedig annak 15%-át adja. **A legjobb helyzetű három tized együttesen az összes rezidens sörfogyasztás közel felét adja (48%).** Összevetésül: a legalsó 3 decilis összes fogyasztása együttesen sem éri el a 20%-ot (19%).

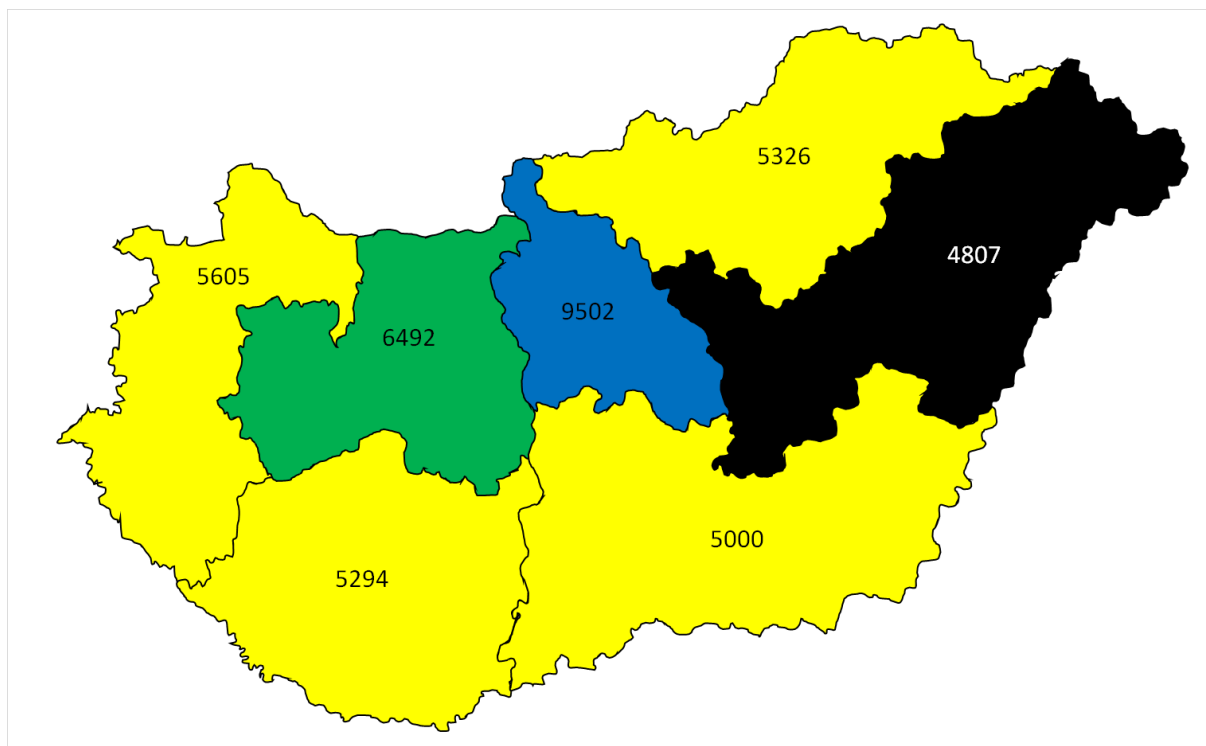
Az egy főre jutó sörfogyasztás jövedelmi tizedenként, 2010-2015 (%)

Forrás: KSH

Az egy főre jutó sörfogyasztás 2015-ben átlagosan 6620 forint volt. Az egyes régiók különböző módon tértek el ettől az összegtől. Átlag alatti fogyasztás volt a Nyugat-Dunántúlon, a Dél-Dunántúlon, Észak-Magyarországon, illetve a Dél-Alföldön, míg átlag közeli a Közép-Dunántúlon. Jelentősen pozitív eltérést mutatott Közép-Magyarország, ahol a jövedelmi viszonyok is kedvezőbbek. A legkevesebbet az Észak-Alföldön költenek sörre, itt az érték jóval elmarad az országos átlagtól. Ugyanakkor egyéb adatok arra utalnak, hogy az egy főre jutó fogyasztás értéke akár a duplája is lehet a statisztikusok által mértnek!

Az egy főre jutó sörfogyasztás régióként, 2015 (forint)

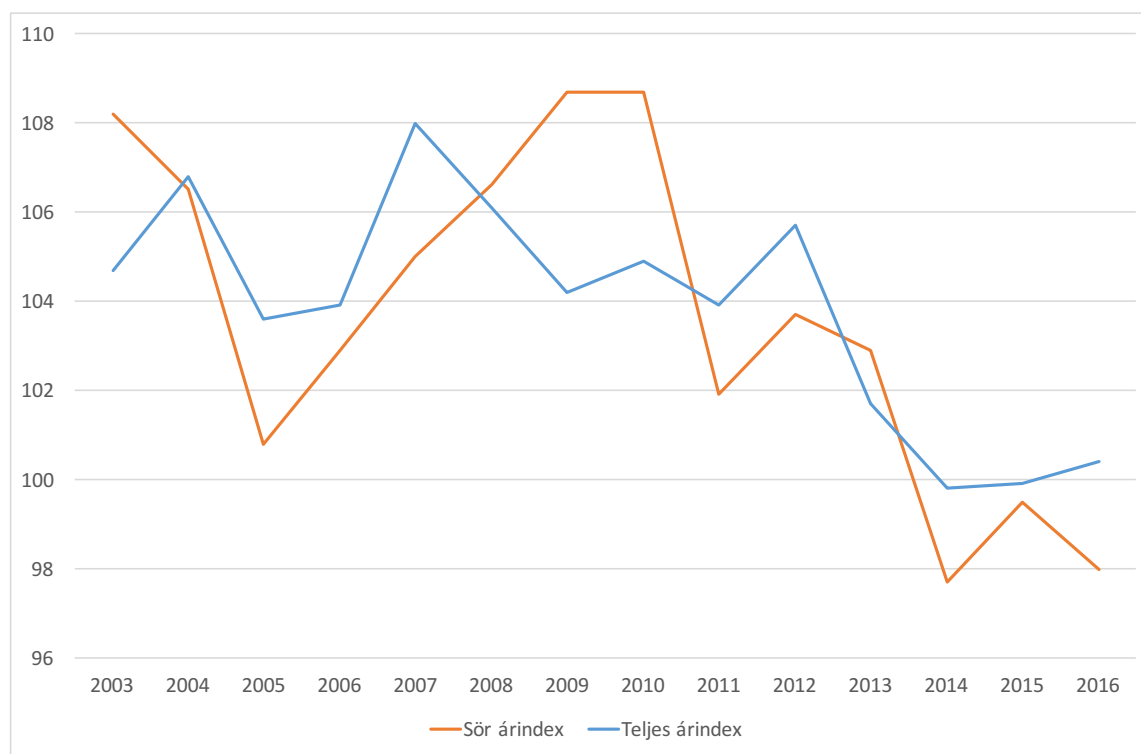
Forrás: KSH alapján GKI ábra

Megjegyzés: **fekete szín:** jóval átlag alatti érték, **sárga szín:** kissé átlag alatti érték, **zöld szín:** átlag körüli érték, **kék szín:** átlagot jóval meghaladó érték. Átlagos érték: 6620 Ft.

A sör **fogyasztói ára** hektikusan alakult 2003 és 2016 között. 2005-ig egyre kisebb volt az éves növekedés, miközben a teljes árindex ezt meghaladta. 2009-ig gyors emelkedés történt a jövedéki adók emelése miatt úgy, hogy a teljes árindex növekedését csak 2009-ben és 2010-ben haladta meg. 2011-től ismét átlag alatti növekedés jellemezte a sört, majd 2014-től árcsökkenést mért a statisztika, miközben a teljes árindex stagnált. **Vagyis a sör a nem-sör termékekhez képest összességében olcsóbbá vált.**

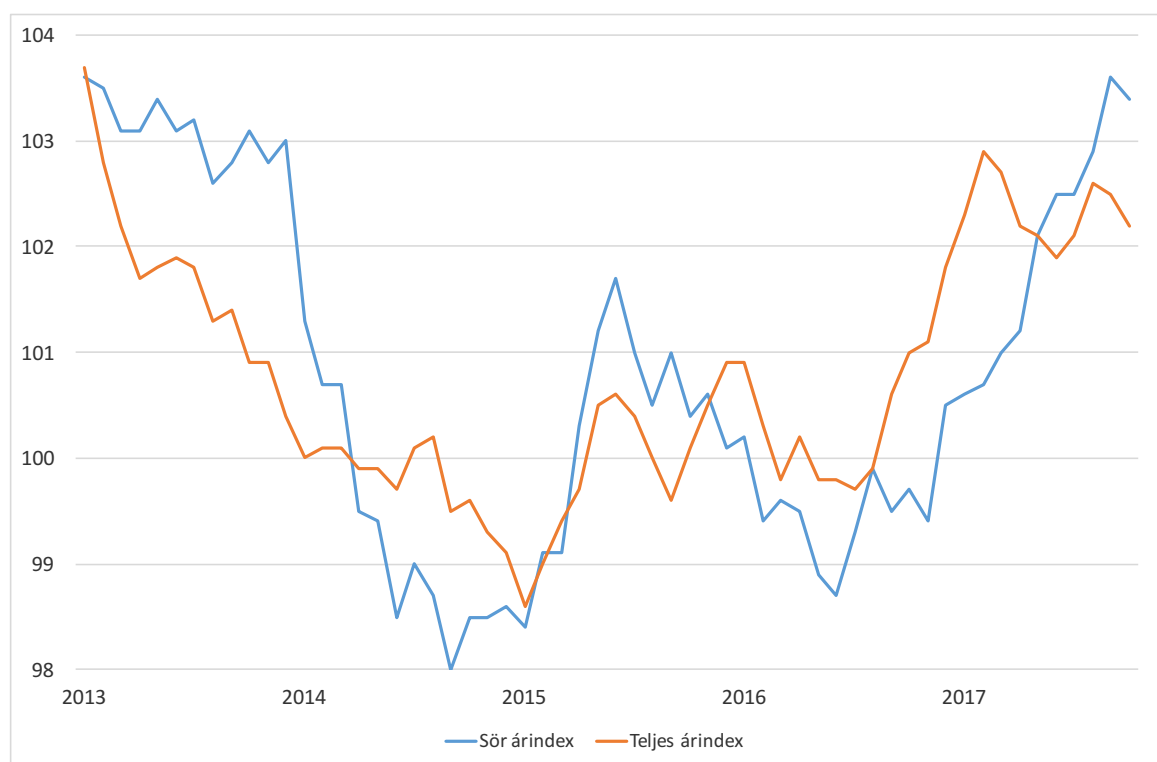
A havi fogyasztó ár adatok nem mutatnak jelentős szezonalitást 2013-14-ben, majd 2015-16-ban az figyelhető meg, hogy a nyár közeledtével emelkedtek, majd a nyár elmúltával visszaestek az árak. A 2017-es év eddigi adatai trendfordulót tükröznek: az árak folyamatosan emelkednek hónapról hónapra (az előző év azonos hónapjához képest), ami praktikusán azt is jelenti, hogy a szokásos ármérséklés elmaradt idén.

A sör és a teljes fogyasztóiár-index (COICOP alapján), 2003-2016

Forrás: KSH

A sör és a teljes havi fogyasztóiár-index, 2013-2017 (előző év azonos hó = 100)

Forrás: KSH

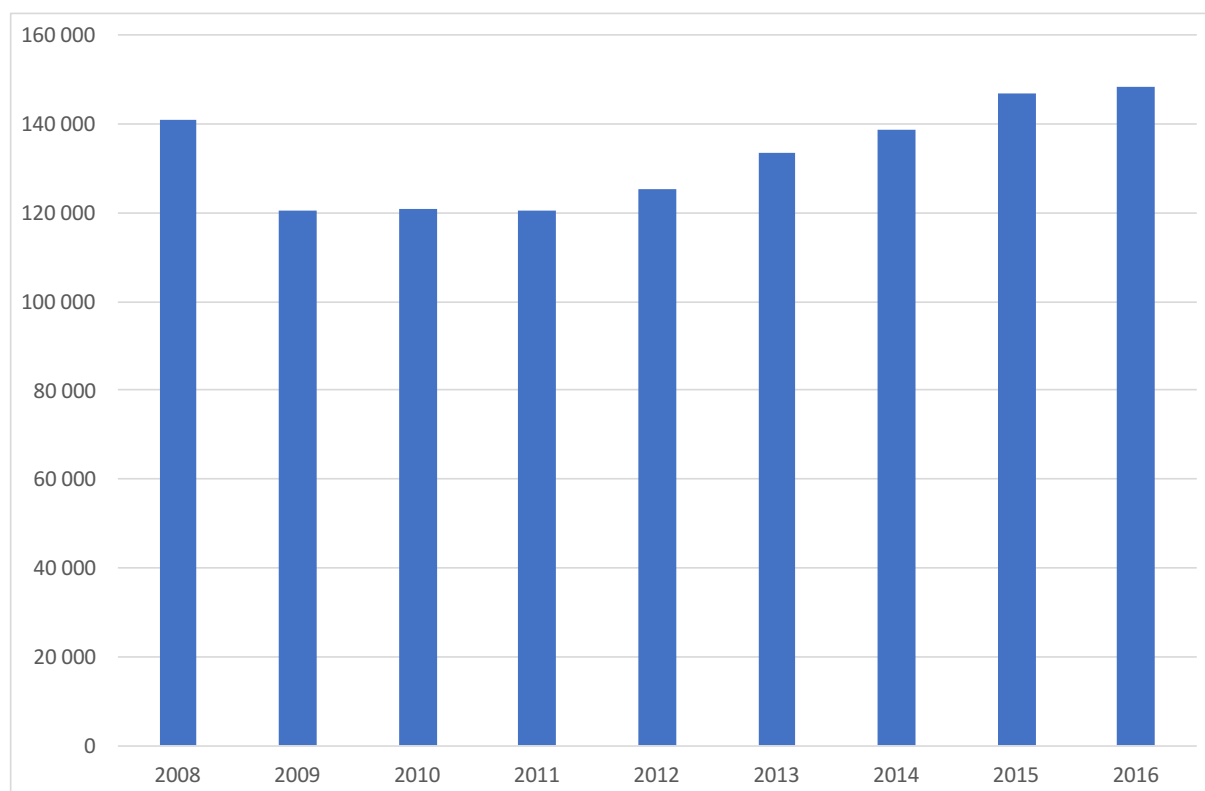
A hazai sörgyártás főbb mutatói

Vizsgálatainkhoz a NAV adatait használtuk fel, melyben a magyarországi sörgyártók mérlegadatai találhatóak, melyek közül a fő mutatószámokat elemeztük.

Az adatok alapján Magyarországon 2016-ban 60 olyan sörgyár volt regisztrálva, amelynek árbevétele is volt. Ezek közül **34-nek 10 millió forint felett volt az éves árbevétele**, a továbbiakban ezeket tekintjük ténylegesen működőknek. Az átlagos létszám, ha a 100 fő feletti (4 nagy) sörgyárat nem tekintjük, 11 fő volt. (A jelentősebb piaci erővel bíró vállalatok 420 főt alkalmaztak.)

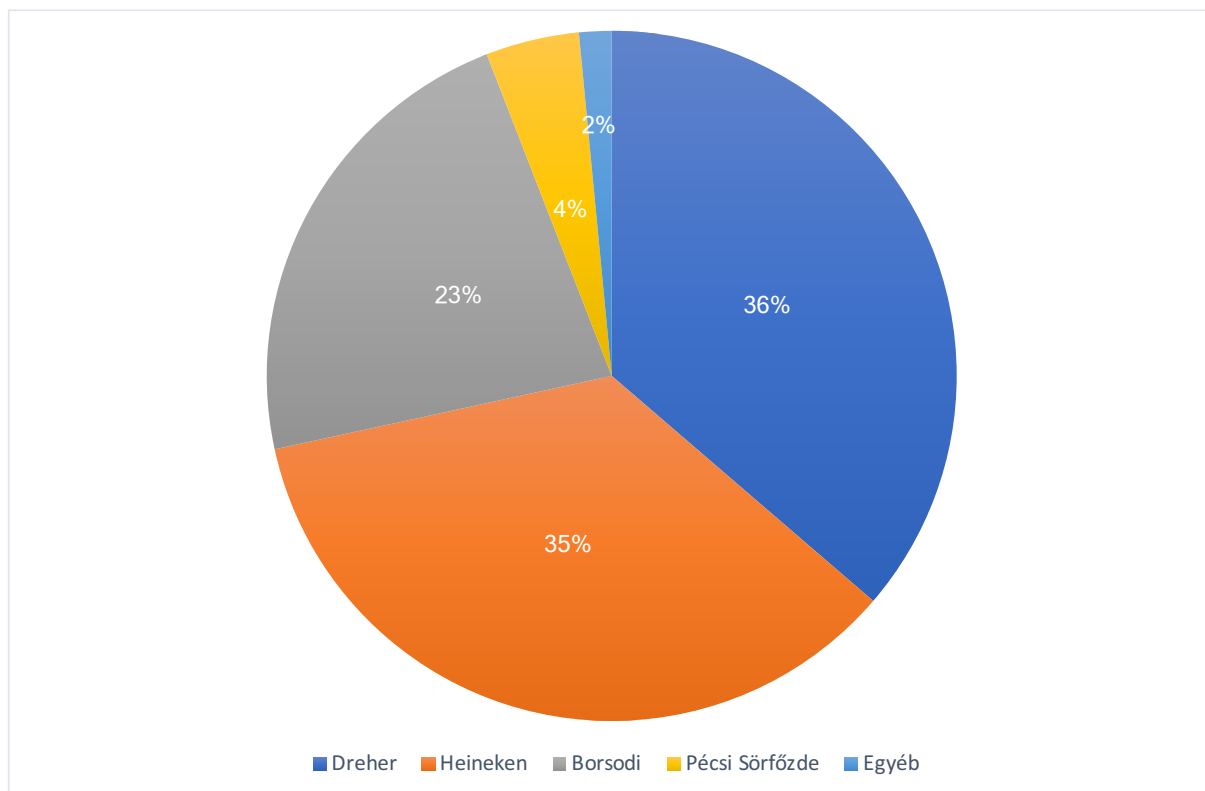
A sörgyárak **nettó árbevétele** követte a gazdasági trendeket. Az ágazat összes árbevétele 2008-ban 140 milliárd forint körül alakult. Ezt követően a válság éveiben visszaesés következett, ami 2009-ben érte el a minimumát (120 milliárd forint), s 2011-ig az összvállalati árbevétel ezen a szinten maradt. Ezt követően a vizsgált időszak végéig egyenletesen növekedett, megközelítve **2016-ban a 150 milliárd forintos** szintet. Ez 2008-hoz képest 7%-os nominális emelkedést jelent.

A sör gyártók nettó árbevétele, 2008-2016 (millió forint)

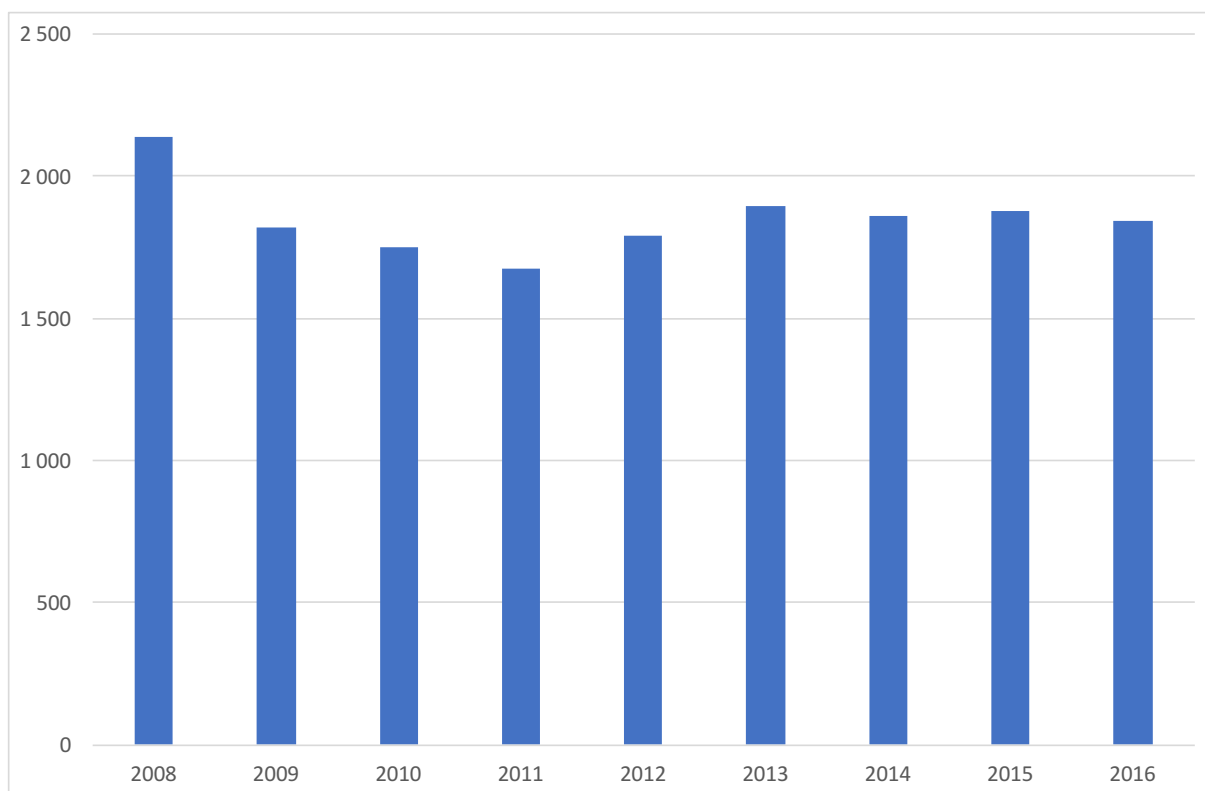
Forrás: NAV adatok alapján GKI számítás

A sör gyártók nettó árbevételének megoszlása 2016-ban

Forrás: NAV adatok alapján GKI számítás

A magyar sör gyártó cégek összlétszáma, 2008-2016 (fő)

Forrás: NAV adatok alapján GKI számítás

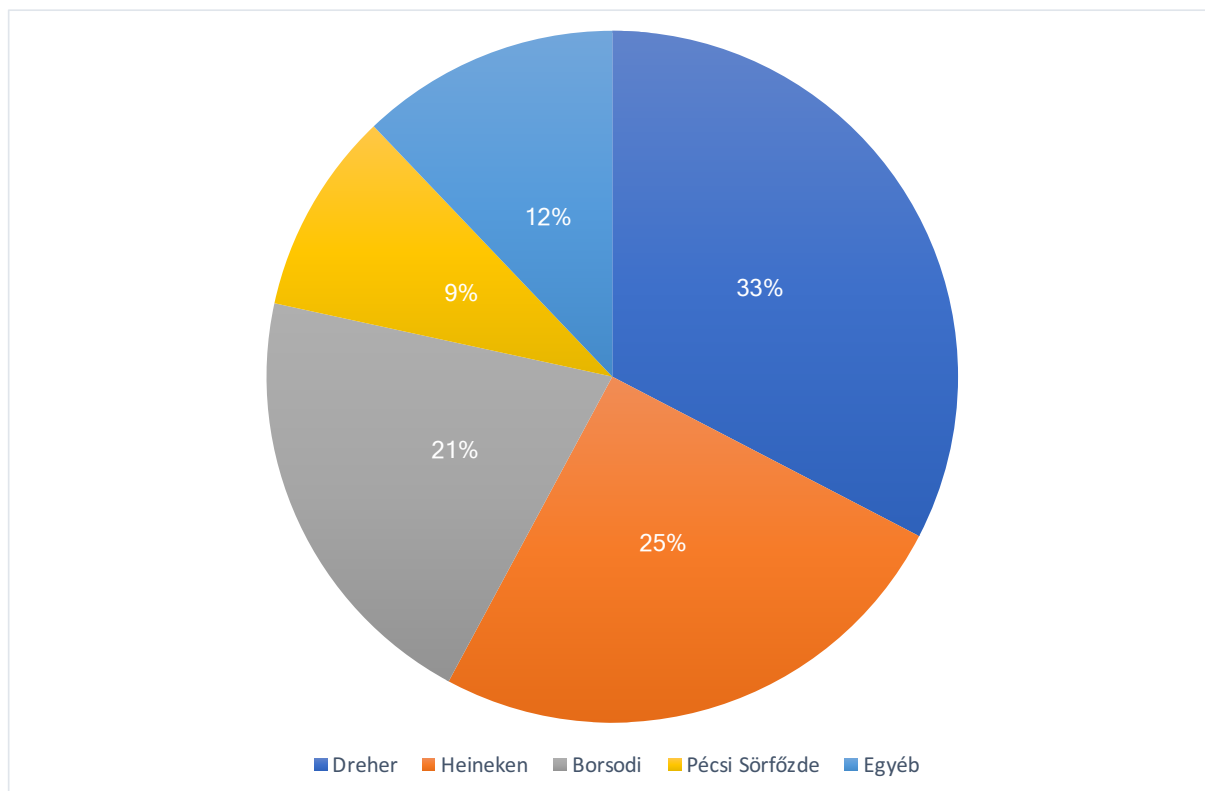
Az árbevétel tekintetében erős koncentrátság figyelhető meg. E tekintetben a legnagyobb „szelet” ugyan a Dreheré, amely az ágazati összes árbevétel 36%-át teszi ki, de a Heineken sem sokkal marad le a vezető pozícióról (35%). Jelentősen elmarad ettől a harmadik legnagyobb szereplő, a Borsodi, amely az ágazati árbevétel közel negyedét termeli meg. A negyedik helyen a Pécsi Sörfőzde áll 4%-kal, míg az összes további piaci szereplő összesen 2%-ot tesz ki. **Vagyis erősen oligopol jellegű a piacszerkezet.**

A magyarországi sör gyártók **létszáma** a vizsgált időszakban hektikusan alakult. 2008 után, a gazdasági válság éveiben, a vállalatok csökkentették az alkalmazottak számát, ami 2011-ben érte el minimumát (1700 fő). Ezt követően bővítés következett 2013-ig, mely időszak alatt kb. 11%-kal nőtt a szakmában dolgozók száma. Az ezt követő évek stagnálást hoztak, így 2016-ig 1900 fő körül alakult az érték.

A piac koncentrátságát a foglalkoztatotti létszám is mutatja. A tisztább kép érdekében kiemeltük a meghatározó szereplőket, hogy azok ne torzítsák a statisztikát. Létszám tekintetében a Dreher az ágazatban foglalkoztatottak 33%-át alkalmazza. Ezt követi a Heineken és a Borsodi 25, illetve 21%-os részesedéssel. Ezen túlmenően a Pécsi Sörfőzdenél dolgozik a szektor létszámának 9%-a. A kisebb sörgyárak a maradék az összlétszám 12%-át alkalmazzák. **Vagyis erősen kézimunka igényes a kisebb gyárak termelése.** Másrészt a nagyobb gyártók esetében az adminisztráció, a marketing és a logisztikai foglalkoztatottak száma is arányaiban magasabb, mint a kis cégek esetében.

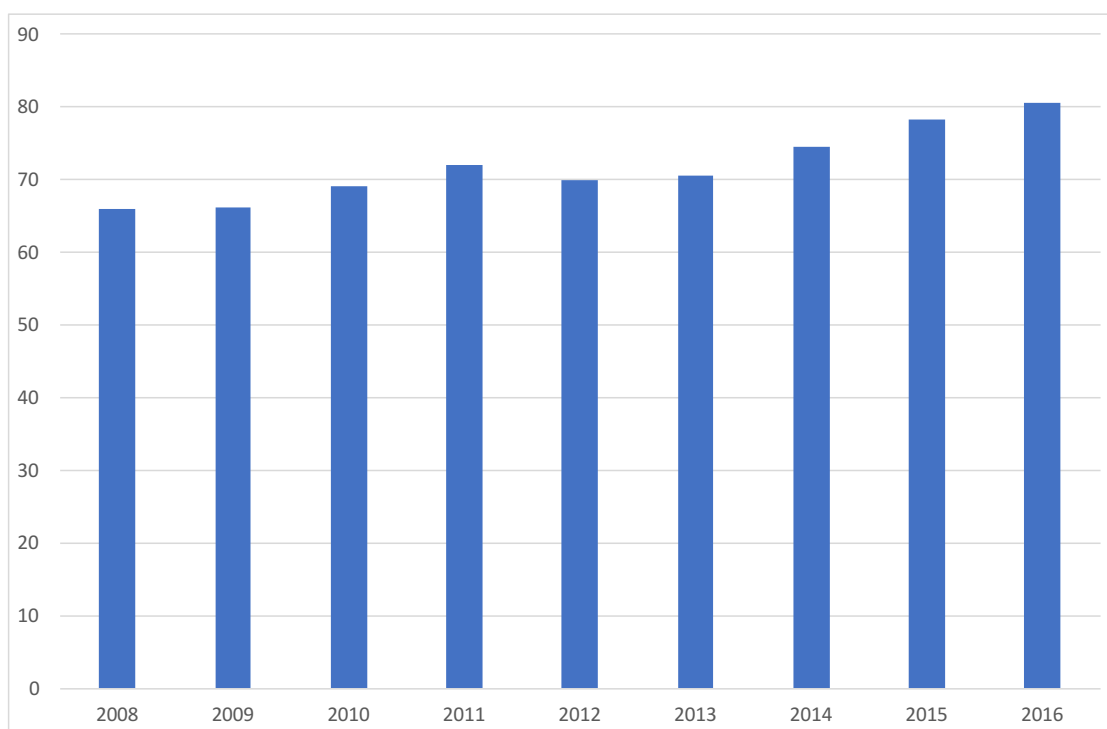
Az **egy főre jutó nettó árbevételt** vizsgálva kevésbé látható a gazdasági válság hatása, tekintettel arra, hogy ebben az időszakban a létszám is mérséklődött. 2008-tól 2011-ig az mutató 66-62 millió forint közötti értékeket vett fel. Az ezt követő két évben visszaesés, s stagnálás következett be, ami annak köszönhető, hogy e két évben az árbevétel és a vállalati létszám is hasonló mértékű emelkedést mutatott, így nem változott a hányados értéke. Az egy főre jutó árbevétel 2014-től újra növekedett (köszönhetően a létszám stagnálásának és az árbevétel nagyobb mértékű növekedésének) így elérve **2016-ra a kb. 80 millió forintot.**

A sörgyártásban dolgozók megoszlása 2016-ban

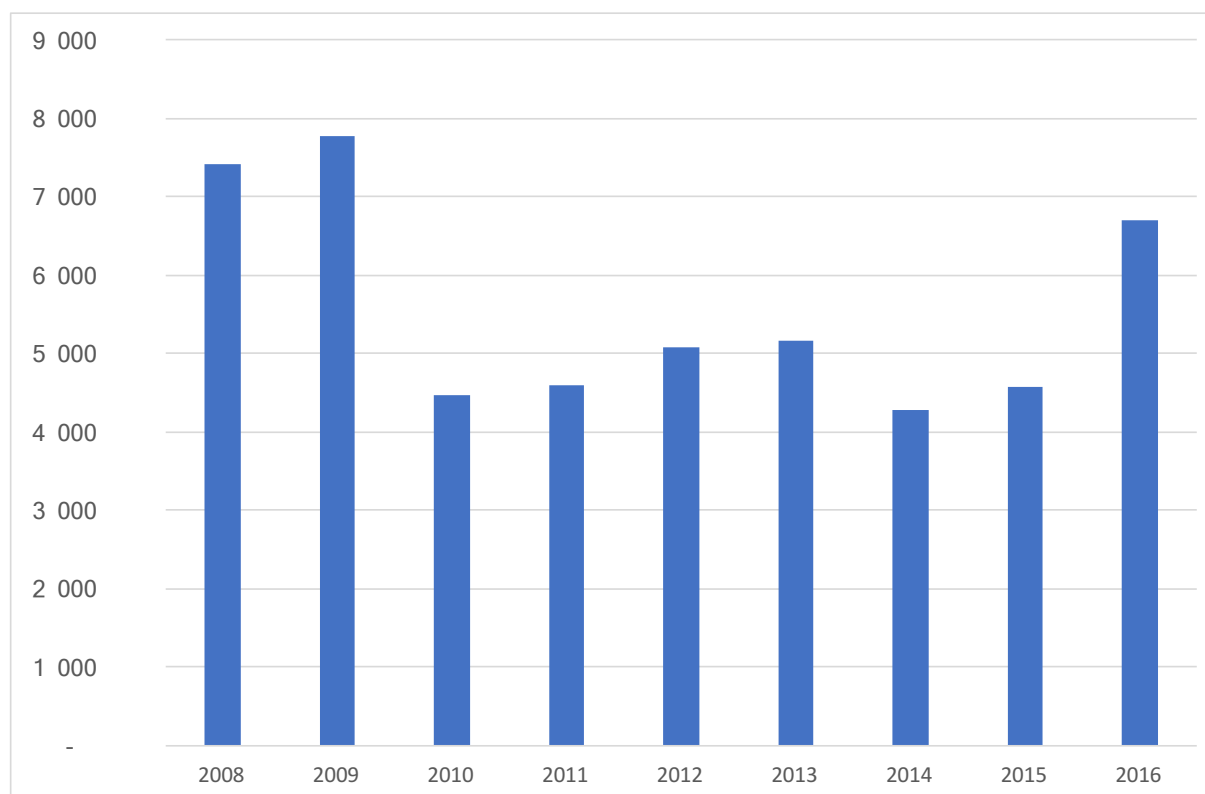
Forrás: NAV adatok alapján GKI számítás

Az egy főre jutó nettó árbevétel, 2008-2016 (millió forint)

Forrás: NAV adatok alapján GKI számítás

A sör gyártók export árbevétele, 2008-2016 (millió forint)

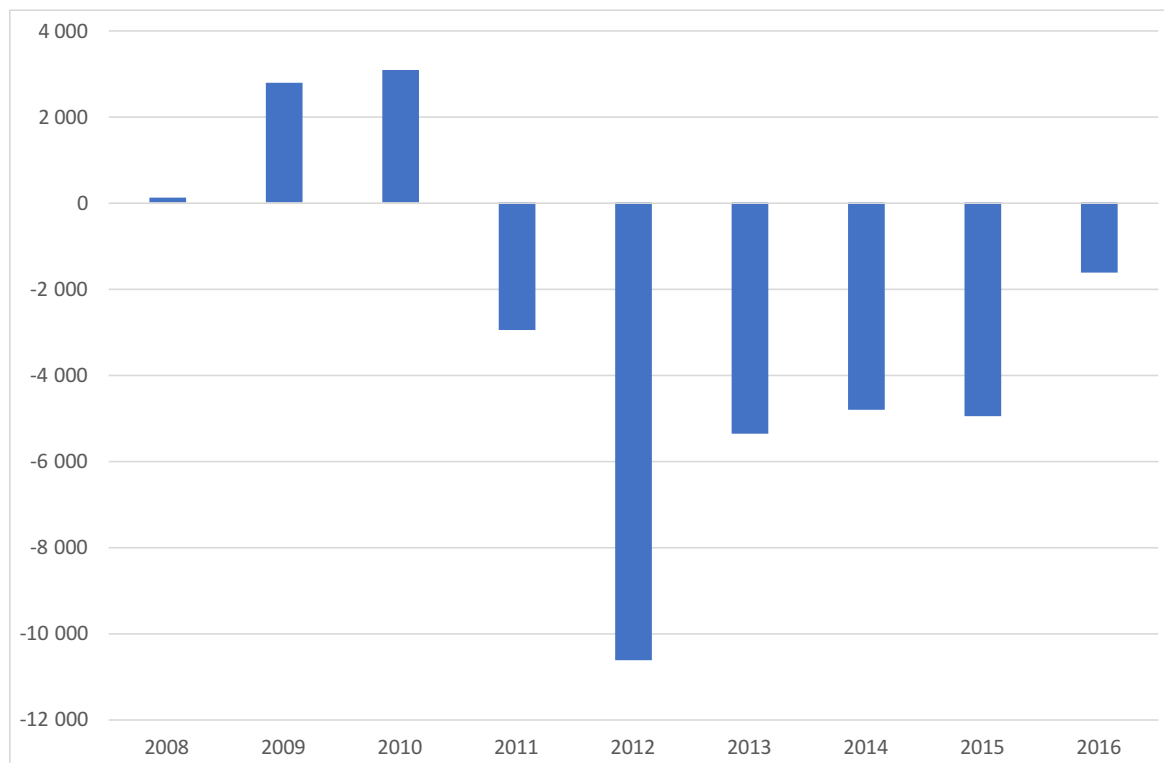
Forrás: NAV adatok alapján GKI számítás

Az **export árbevételben** a válság hatása később jelentkezett. A mutató 2009-ig emelkedett, az azt követő évben drasztikusan leesett (kb. 4,5 milliárd forintra). Ezt követően a kivitel hektikusan alakult, s jelentősebb növekedést csupán 2016-ban tudott mutatni, megközelítve a 7 milliárd Ft-os szintet. A teljes árbevételből az export részaránya 2008-ban 6% körül alakult, majd 2010-ben az export visszaesésével az arány is csökkent kb. 2%-ra. A következő években a ráta kisebb visszaesésekkel, de újra növekedett, elérve **2016-ban a 4,5%-os arányt**.

Az adózás előtti eredmény a vizsgált időszak döntő többségében negatív volt. 2008-ban az érték csupán minimális mértékben lépett be a pozitív tartományba, majd az ezt követő két évben erős növekedés figyelhető meg, meghaladva a 2,3 milliárd forintot. A további években az érték folyamatosan a negatív tartományban mozgott, melynek mélypontja -10,6 milliárd forint volt 2012-ben. Azonban ezekben az években sem minden sörgyár zárt veszteséggel! A négy nagy sörgyártó közül három átlagosan 6 milliárd forint veszteséget termelt. A kisebb sörgyártók fele szintén veszteséget ért el, míg a további cégek átlagosan 6 millió forint pluszt. A veszteség valószínű okai: a magas licence díjak, az erőltetett marketing kiadások, valószínűsíthetően a management fee-k. **A veszteséges tevékenység alapvető oka az egyéb ráfordítás megugrása volt (ez a költségtétel a teljes bevétel 1/3-a a vizsgált időszak minden**

évében!). Ebben szerepelnek a jövedéki és környezetvédelmi adók is, amelyek a ráfordítások túlnyomó részét teszik ki.

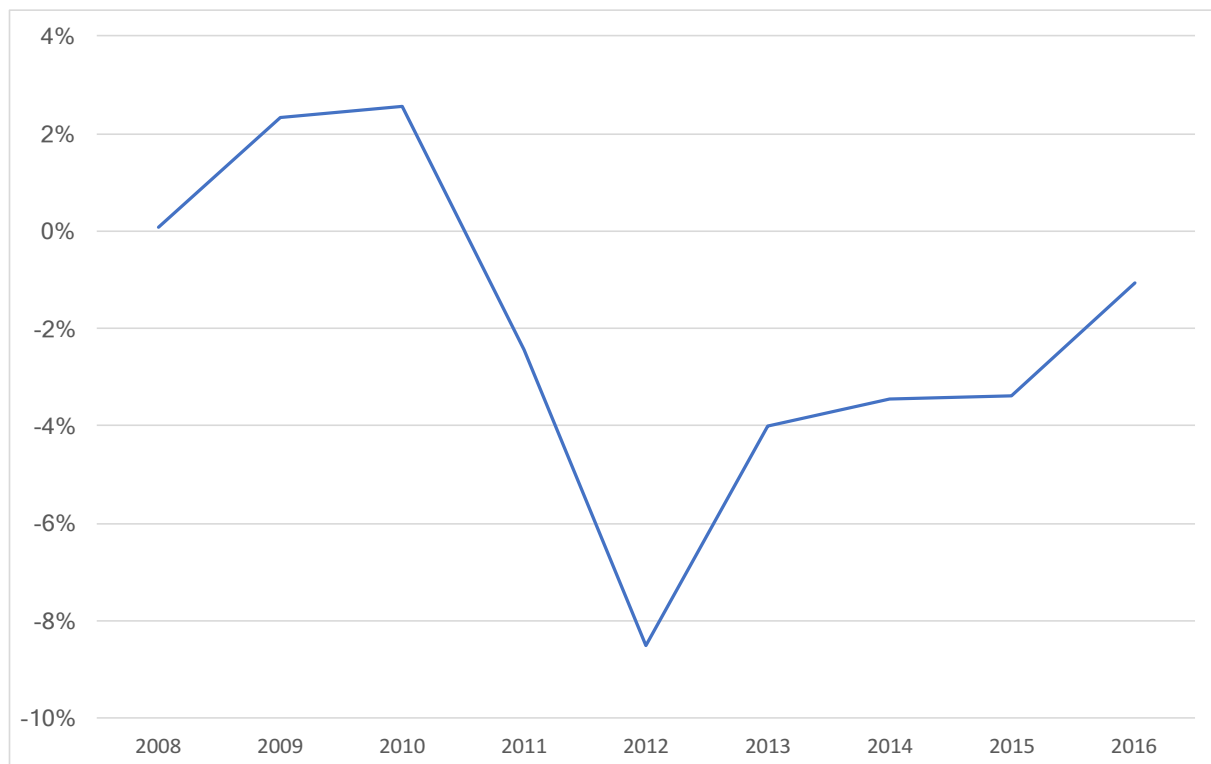
A sör gyártók adózás előtti eredménye, 2008-2016 (millió forint)

Forrás: NAV adatok alapján GKI számítás

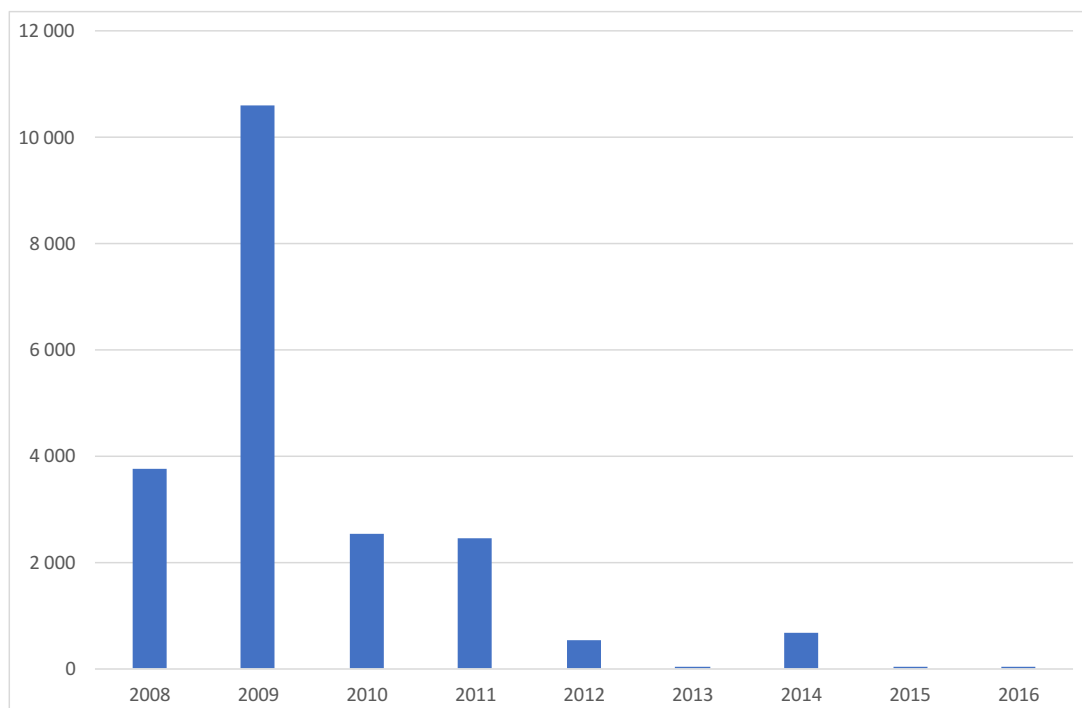
Az **adózás előtti eredmény nettó árbevételhez viszonyított arányában** azt láthatjuk, hogy az ágazat átlagosan mennyire volt jövedelmező az elmúlt években. 2008-ban a megtérülés közel 0% volt, azaz „nullszaldós” volt az ágazat. Az ezt követő két évben 2% körül alakult az érték, amit a 2012-ben elért -8%-os mélypont követett. Ezután a mutatóban javulás következett be, az időszak végére így elérve a -0,5% közeli értéket. Vagyis **ezen mutató alapján nem lenne érdemes az ágazatba fektetni!**

A sör gyártók adózás előtti eredmény/nettó árbevétel mutatója, 2008-2016

Forrás: NAV adatok alapján GKI számítás

A sör gyártók osztalék kifizetése, 2008-2016 (millió forint)

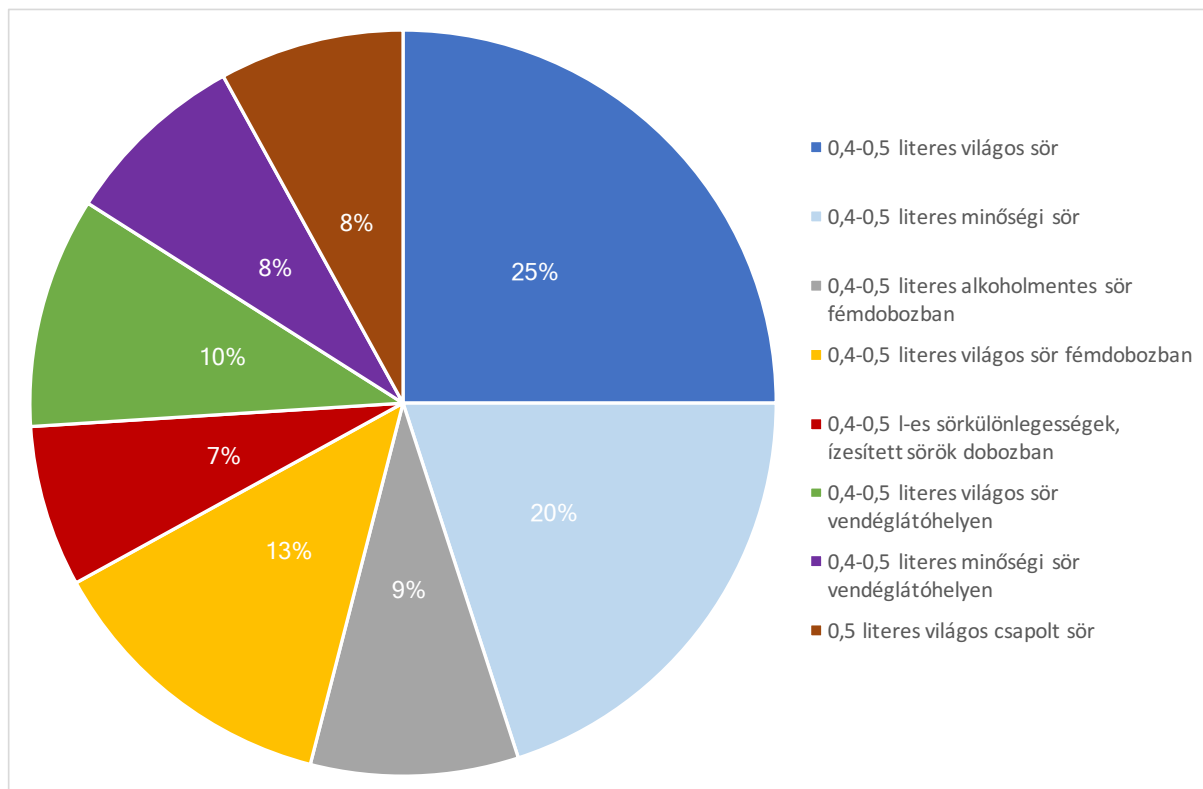
Forrás: NAV adatok alapján GKI számítás

Az **osztalék kifizetések** hektikusan alakultak a sörgyártók piacán. Ez elsősorban annak köszönhető, hogy a nagyobb szereplőkön kívül kevés vállalat fizetett osztalékot, így az egyszeri nagyobb kifizetések jelentősen megemelték az egyes évek statisztikáit. Jól látható azonban az a tendencia, ami már a válság éveiben körvonalazódott, a **nagyvállalatok tőke kivonása**. A 2009-es gazdasági válságkor érte el a mutató csúcspontját, amikor az osztalék kivét meghaladta a 10 milliárd forintot. 2011 után nem került sor hasonló mértékű kivonásra (ennek oka a veszteséges alapműködés).

A különböző kiszérések és sörfajták értékesítése

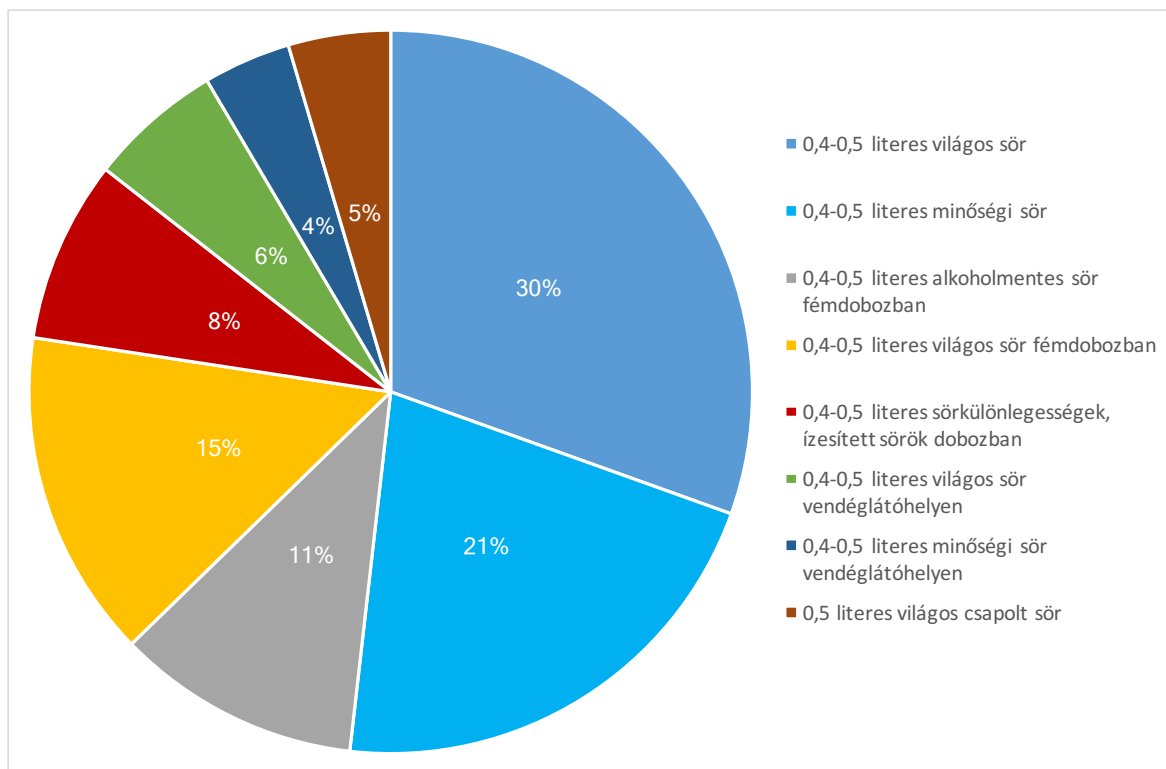
A forint forgalom alapján a világos és a minőségi sör vezet a listát (25-20%). Ezt követi a dobozos világos sör (13%). 9-10%-ot tesz ki a dobozos alkoholmentes és a vendéglátóhelyen értékesített világos sör aránya, melyektől nem sokkal marad el a vendéglátóhelyeken árult minőségi sör, a sörkülönlegességek és ízesített sörök, illetve a világos csapolt sör (7-8%). Érdemes azonban megemlíteni, hogy a **KSH besorolása kategóriákba nem minden esetben képezi le a valós viszonyokat**, míg pl. a dobozos sörök forgalmát alá-, addig az üveges sörökét felülbecsüli. Ugyanígy a sörfajták megkülönböztetése sem tükrözi a mai helyzetet (pl. a prémium márkák hiánya).

Az egyes sörfajták forintban mért súlya a sörfogyasztásban, 2015 (%)

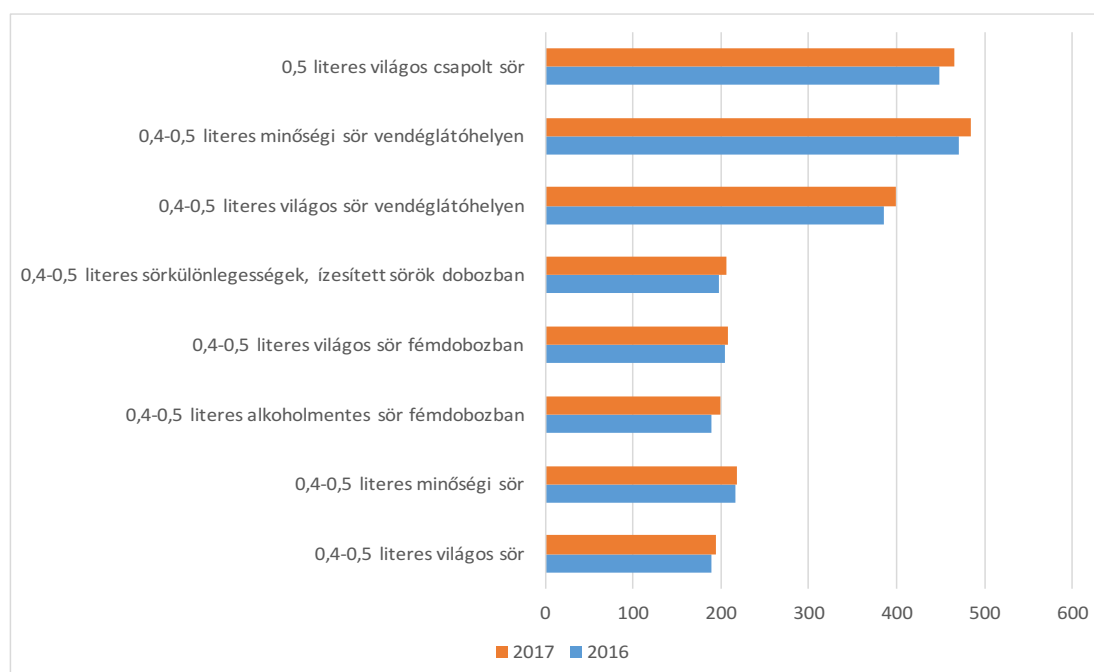
Forrás: KSH adatok alapján GKI számítás

Az egyes sörfajták hektoliterben mért súlya a sörfogyasztásban, 2015 (%)

Forrás: KSH adatok alapján GKI számítás

Az egyes sörfajták átlagára, 2016-2017 (Ft)

Forrás: KSH

A hektoliterben mért sörfogyasztáson belül a legnagyobb súlyt a világos és minőségi sörök adták (30-21%). Ezt követték a dobozos világos (15%), illetve az alkoholmentes sörök (11%). A sörkülönlegességek és ízesített sörök közel azonos arányt képviseltek a vendéglátóhelyen felszolgált világos sörökhöz (8-6%). Hasonlóan a vendéglátóhelyeken felszolgált minőségi világos sörök és a világos csapolt sörök közel azonos súllyal szerepeltek (5-4%).

2017-re szinte az összes sör típus ára emelkedett, azonban nagyobb mértékben csupán a vendéglátó egységek tudták „feljebb tornászni” az árakat.

A kis sör gyártók támogatásában rejlő potenciál

A becslések és a következtetések alapját a hazai kézműves sörgyárakkal készített interjúk adták. Összesen 6 ilyen cég válaszolt, amely a hazai kisüzemi termelés döntő többségét reprezentálja. A válaszokat arányosítottuk az 56 (most is tevékenységet folytató) kisüzemi sör gyártók számához, így megkapva becsléseinket.

A kisebb sörfőzdék (a négy nagy gyáron kívüli cégek) 2016-ban átlagosan 10 főt foglalkoztattak, ami 2017-re sem változott számottevően (11 fő). (A négy nagy gyár az ágazati közel 1900 főből 1600 főt foglalkoztatott 2016-ban, tehát a kisebb vállalatok között oszlott szét a maradék 300 fő.) **A 2016-os árbevétel átlagosan 122 millió forint volt**, míg 2017-ben már 166 millió forint (+36%). Az átlagos kapacitás 2017-ben 4000 hektoliter volt. A vállalatok idén **átlagosan 2920 hektoliter átlagos forgalmat bonyolítanak**, ami 32%-os bővülés tavalyhoz képest. A kész sör jellemzően csapi eladásra ment, ennek aránya 49%, míg jóval kisebb hányada került kiskereskedelmi láncokba (16%). A többi nem csapolt, vendéglátó egységi, illetve nem kiskereskedelmi lánchoz tartozó boltba került. **Az adatok alapján a teljes kézműves sörgyártás volumene 2017-ben 70 ezer Hl körül alakult becslésünk szerint.**

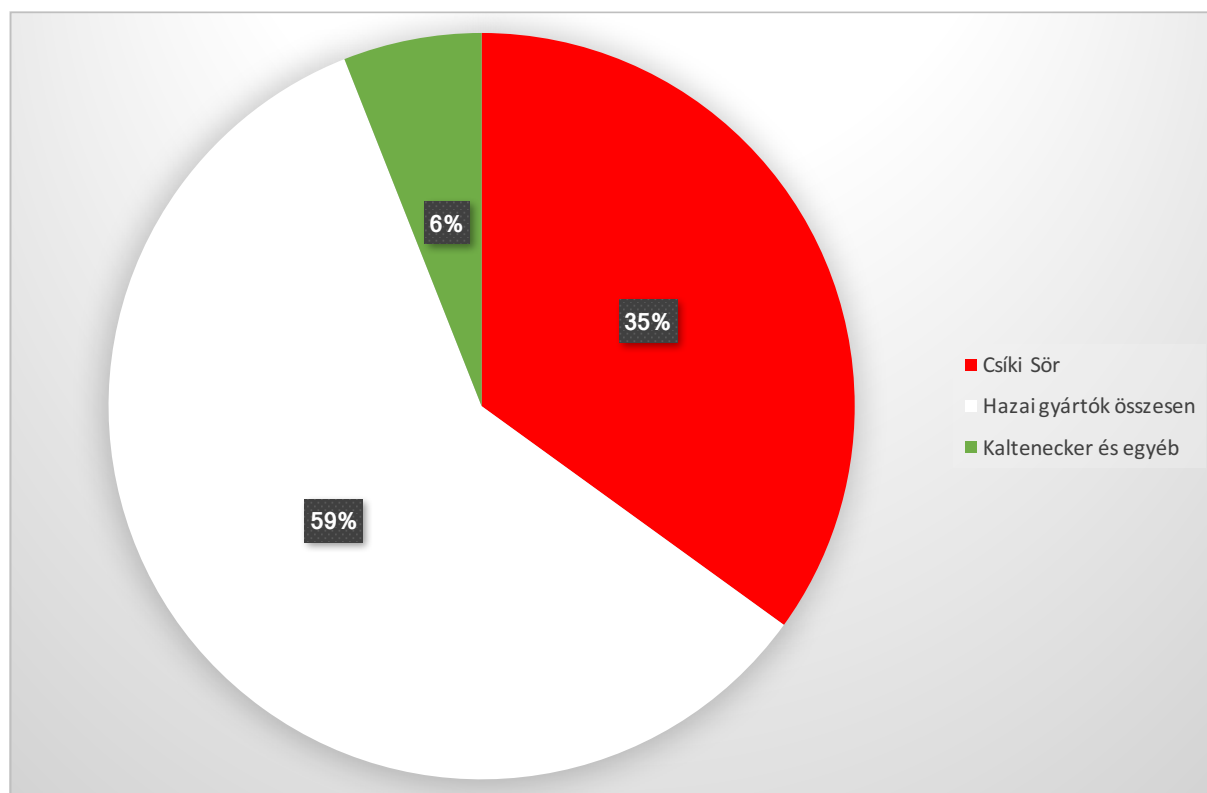
Legjelentősebb problémák (1-től 5-ig terjedő skálán mérve), ami akadályozzák a kisebb sör gyártókat a fejlődésben, **a multinacionális sörgyártó vállalatok kizárólagos szerződése a sörcsapokra (1,0), a nagyobb sör gyártók versenykorlátozó tevékenysége (1,3).** Ezt követte **a multinacionális sör gyártók kizárólagos szerződése a kiskereskedelmi egységekkel (1,8),** tőkehiány (2,2). Semlegesnek ítélték meg a munkaerő- (2,7), és a kapacitáshiányt (3,3). A legkevésbé égető problémát a kézműves sörök iránti kereslet (3,5) jelentette. A technológiai korlátozottság, illetve a pályázati lehetőségek hiánya a közép-magyarországi régióban szintén gondot jelent néhány gyártónak.

A kis sörgyárak többsége bővítést tervez a következő 3 évben. Kapacitásbővítést azonban leginkább akkor terveznének (1-től 5-ig terjedő skálán, ahol 1 egyáltalán nem valószínű, 5-igen valószínű), **ha megszűnne a multinacionális cégek kizárólagos szerződése a vendéglátó egységekkel (4,8),** a tőkehiány (4,6) és **más gyártók versenykorlátozó tevékenysége (4,6).**

Ezekkel közel azonosan segítené a kapacitásbővítést, ha a **kiskereskedelmi egységeknél is korlátozás nélkül tudnák értékesíteni termékeiket (4,2)**, továbbá, ha a munkaerőhiány kevésbé lenne súlyos (3,8).

A magyar kézműves sörpiacon nemcsak a hazai termelők, hanem két nagyobb külhoni magyar gyártó is jelen van, a Csíki Sör (Erdély) és a Kaltenecker (Felvidék). A hazai kézműves sörpiac becslést mérete 90 ezer Hl körül lehet, amelyből az 56, jelentősebb hazai gyártó 59%-ot, a Csíki Sör 35%-ot, a maradék 6%-ot Kaltenecker és egyéb sör gyártók képviselik. A becslés során a 10 millió forint árbevételt meghaladó cégeket tekintettünk működő, valós tevékenységet folytató kisüzemeknek, melyek összesen kb. 2,3 milliárd forint árbevételt értek el. A megkérdezett 6 sörfőzde összesen 733 millió forint árbevétellel rendelkezett 2016-ban, s ennek megfelelő aránnyal becslöttük vissza a termelésre vonatkozó megoszlást.

A kézműves sörtermelés megoszlása a hazai piacon értékesített mennyiség (Hl) alapján, 2017

Forrás: GKI becslés

Felmerülhet a kérdés, hogy **az államkassza mivel jár jobban: a kisebb sörfőzdek támogatásával, vagy a multinacionális vállalatok oligopolisztikus hatalmának fenntartásával?** A továbbiakban számszerűsítjük, hogy amennyiben egy tipikusnak tekinthető nagy gyártó helyett azonos kapacitású kis gyártók állítanák elő a (természetesen más minőségű és árú sört), akkor milyen államháztartási kiesésekre és többletekre lehet számítani.

A számítások során a méretkategóriák átlagát vettük alapul. Ez alapján egy nagy sörgyár éves termelése 2,2 millió hektoliterre tehető, s ezzel a piac 35-36%-át teszi ki. Megvizsgáltuk, hogy ha ezt a piacméretet a kézműves sör gyártók érnék el, akkor milyen állami és nemzetgazdasági előnyök lennének.

Amennyiben egy közepes méretű kézműves sörgyárat tekintünk, amely 85 ezer hektolitert termel, akkor ez 1/26-od része a nagyüzem termelésének. Egy kisebb sörgyár ezzel szemben 2,9 ezer hl-t termel, így egy nagyobb gyárat 754 kisebb cég tudná helyettesíteni. Ezen arányokat vetítettük az állami bevételek becslésére is a későbbiekben, azaz **elméletben egy nagy gyártó termelése 26 közepes, vagy 754 kisebb gyártó termelésével lenne helyettesíthető.** Azonban, ha „egészségesebb” piacszerkezetet akarunk létrehozni, érdemesebb 13 közepes vállalatban és 373 kisebb sörfőzdében gondolkodni, ami fedezi összességében az egy nagy gyár termelését. Hektoliterenként a nagy gyárak 7200 forint jövedéki adót fizetnek, míg a kisebb sörfőzdek kb. 4800 forintot. Így egy nagy multinacionális vállalattól kb. évi 15,8 milliárd forint állami bevétel érkezne, míg egy közepes gyártól 410 millió, s egy kisebb gyártól 14 millió. Ha a nagy multi termelését helyettesítenénk 13 közepes, illetve 373 kisebb sörfőzdével, úgy az állami bevétel évi 10,6 milliárd forint lenne (azaz 5,3 milliárd forinttal elmaradnak a multiétól).

A nagyobb gyártók kb. 525, a közepesek 140 főt, a kisebbek 11 főt alkalmaznak cégenként, amin belül a létszám 1/3-a fizikai foglalkoztatott, s 2/3-uk szellemi foglalkoztatott. Ezen **munkavállalók foglalkoztatásából** 329 millió forint állami bevétel keletkezik a nagyoknál, a közepeseknél 88, míg a kisebbeknél 44 millió forint. Ha azonban a 13 közepes és 373 kisebb sör gyártót nézzük, tőlük összesen 3,3 milliárd forint érkezne, ami 3 milliárd forinttal több, az egy nagy cégénél. A nagyok 525 főjével szemben a közepesek összesen 1820, míg a kicsik esetében 4100 körül lenne a foglalkoztatottak száma, **vagyis 6 ezer fővel csökkenhetne a munkanélküliség.** Feltételezve, hogy ezen létszám felét közfoglalkoztatottak is betölthetnék (közülük fele-fele arányban fizikai és szellemi munkakört látnának el), úgy további állami kiadás spórolható meg, nettó értelemben éves szinten 650 ezer * 3000 = 1,95 milliárd forint. Ennek tovagyrúzó hatásaival (többszörfogyasztás, többlet adóbevételek stb.) nem számoltunk.

A sörök átlagára, amit a nagy gyárak állíthatnak elő kb. 288 (nettó 227) forint fél literenként, míg a kézműves sörök átlagára 344 (nettó 271) forintra tehető. Az ebből bejövő nettó bevétel rendre 99,7, illetve 4,6 milliárd * 26 (vagy 158 millió * 754) = 119 milliárd forint lenne. Az **ÁFA bevételek** különbsége (hasonló módon számítva) **5,4 milliárd forint lenne a kis- és közepes sörfőzdek javára.** Így, ha az egyes bevételi forrásokat összegezzük, úgy **jobban megéri támogatni a kis és közepes sörfőzdeket,** mivel az általuk beszedhető többletadó, s a közfoglalkoztatottakon spórolható nettó bér összesen (ceteris paribus) 5 milliárd forinttal lenne több.

A kis- és közepes méretű kézműves sörfőzdék támogatásának hatásai az állami bevételekre

	nagy gyártó	közepes kézműves gyártó	kis kézműves gyártó	elméleti gyártó	különbségek
Termelése (hektoliter)	2 200 000	85 500	2 917	386	
Jövedéki adó bevétel (forint/ hektoliter)	7 200	4 800	4 800		
Összes jövedéki adóbevétel (millió forint)	15 840	410	14	10 558	-5 282
Évgyártás	525	140	11	5 923	
Évgyártás	175	47	4		
Évgyártás	175	47	3		
Évgyártás	175	47	4		
Állami bevétel a béreken (millió forint)	329	82	6	3 304	2 975
Átlagár 0,5 l	288	344	344		
Nettó átlagár 0,5 l	227	271	271		
Összes nettó bevétel (millió forint)	99 780	4 634	158	119 177	
ÁFA bevétel (millió forint)	26 940	1 251	43	32 305	5 365
Közfoglalkoztatottak elhelyezkedése (millió forint)					1 950
Előny a kézműves sörgyártóknak a nagyokkal szemben (millió forint)					5 007

Forrás: KSH és felmérési adatok alapján GKI.

GKI Gazdaságkutató Zrt.